

Multifaceted Policies of the Zionist Regime towards Russia (A Case Study of Arms Sales to Ukraine)

Arash Saedi rad¹

Mohammad Reza Assarzadeh noushabadi²

Ayoub Norouzi³

Abstract

The relations between Russia and the Zionist regime are planned based on several variables, the importance and maintenance of which is very important and vital for the regime; however, the regime has tried to change Russia's Middle Eastern behavior through selling military weapons to anti-Russia governments. According to this assumption, the Zionist regime is trying to reduce Russia's presence in its periphery (Levant region) by selling military weapons to hostile countries against Russia (Ukraine). The question is that by Adopting the assumption, what aspect of the relationship between the Zionist regime and Russia is reflected from the sale of Modern weapons by the Zionist regime to Ukraine during the period of Russia's presence in Middle East. The approach to answering this question is analytical-explanatory and data are collected from documents and online. The author first present the background of the research, and then the brief history of the relations between Russia and the regime, and in the second part, evaluate their relations, and in the last part, examines the relations between Ukraine and the regime. The general results show that the economic, military and immigrant relations of Russian diaspora act as a unifying element. But from political perspective, the two countries have different strategies. Therefore, the Zionist regime is trying to reduce the negative effects of Russia's presence in its surrounding environment by using military aid to countries hostile to Russia.

Keywords: Zionist Regime, Russia, Ukraine, Middle East, Arm sales.

1. Senior Graduate of Regional Studies and Researcher, Imam Hossein University (Corresponding Author).
saiedi1arash@gmail.com
2. Ph.D. in Political Sociology, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran.
assar.mohammad1354@gmail.com
3. Ph.D. Student in Industrial Management, Islamic Azad University, NajafAbad Branch, Isfahan, Iran.
ayoub_norouzi@yahoo.com

Mesopotamian Political Studies, 2023, Vol. 2, Issue 3, pp. 453-471.

Received: 08 October 2023, **Accepted:** 16 December 2023

Doi: 10.22126/MPS.2023.9691.1026

Copyright © The Authors
Publisher: Razi University.

سیاست‌های چندگانه رژیم صهیونیستی در قبال روسیه (مطالعه موردی فروش سلاح به اوکراین)

آرش سعیدی‌راد^۱
محمد رضا عصارزاده نوش آبادی^۲
ایوب نوروزی دهنشی^۳

چکیده

روابط روسیه و رژیم صهیونیستی بر اساس متغیرهای متعددی برنامه‌ریزی شده است که اهمیت و حفظ آن برای رژیم صهیونیستی بسیار مهم و حیاتی است؛ با این حال، این رژیم سعی کرده با فروش تسلیحات نظامی به دولت‌های ضدروسیه، رفتار روسیه در غرب آسیا را تغییر دهد. بر اساس فرضیه این پژوهش، رژیم صهیونیستی در تلاش است تا با استفاده از فروش تسلیحات نظامی به کشورهای متخاصم ضدروسیه (اوکراین)، حضور روسیه را در محیط پیرامونی خود (منطقه شامات) کاهش دهد. در واقع، نویسندگان به دنبال بررسی این موضوع هستند که فروش تسلیحات پیشرفته رژیم صهیونیستی به اوکراین در بازه زمانی حضور روسیه در غرب آسیا چه بخشی از روابط رژیم صهیونیستی و روسیه را به نمایش گذاشته شده است. رویکرد پاسخگویی به این پرسش تحلیلی - تبیینی است و گردآوری اطلاعات و داده‌ها از طریق کتابخانه‌ای، اسنادی و اینترنتی است. در مجموع، یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد سه عنصر کلیدی اقتصادی، نظامی و مهاجران روس تبار عامل وحدت‌بخش روابط این دو کنش‌گر محسوب می‌شود؛ اما از آنجا که به لحاظ سیاسی راهبردهای متفاوت دارند، رژیم صهیونیستی تلاش می‌کند تا با استفاده از کمک‌های نظامی به کشورهای متخاصم روسیه، اثرات منفی حضور روسیه را در محیط پیرامونی خود کاهش دهد.

کلیدواژه‌ها: رژیم صهیونیستی، روسیه، اوکراین، غرب آسیا، فروش سلاح.

۱. دانش‌آموخته ارشد مطالعات منطقه‌ای، پژوهشگر دانشگاه جامع امام حسین(ع)، تهران، ایران (نویسنده مسئول).
saiedi.arash@gmail.com
۲. دکتری جامعه‌شناسی سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.
assar.mohammad1354@gmail.com
۳. دکتری مدیریت صنعتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف‌آباد، اصفهان، ایران.
ayoub_norouzi@yahoo.com

مطالعات سیاسی بین‌النهرین، ۱۴۰۲، دوره دوم، شماره سوم، ۴۵۳-۴۷۱.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۶، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۲۵

Doi: 10.22126/MPS.2023.9691.1026

ناشر: دانشگاه رازی

© نویسندگان.

۱. مقدمه

روابط روسیه و اسرائیل با در نظر گرفتن متغیرهای مختلفی برنامه‌ریزی می‌شود که بر ثبات آن تأثیرگذار است. اهمیت حفظ روابط با روسیه برای اسرائیل بسیار مهم و حیاتی است؛ تا جایی که لیبرمن، وزیر خارجه این رژیم، در سال ۲۰۱۵ حفظ روابط با روسیه را اولویت اول معرفی کرد و همچنین روسیه را یک بازیگر مهم بین‌المللی دانست (Reback, 2015). نتایج نیز با واژگانی متفاوت روسیه را قدرتی جهانی معرفی و بیان می‌کند: روابط دو کشور در حال نزدیک‌تر شدن است. روسیه و رژیم صهیونیستی در حال برنامه‌ریزی برای ۲۵ سال آینده هستند. پوتین نیز در همین دیدار، تنها بر ۱,۵ میلیون شهروند صهیونیستی که از شوروی به فلسطین اشغالی مهاجرت کرده‌اند اشاره کرد و آن را عاملی انسانی در پیوند دو کشور معرفی کرد (Eglish, 2016).

از دید رژیم صهیونیستی، روسیه کشوری است که ناگزیر از همکاری با آن است و در شرایطی که روسیه در خاورمیانه حضور جدی‌تر و فعال‌تر پیدا کرده است، این اجبار حتی بیشتر از گذشته شده است. از دید روسیه، اسرائیل قدرت منطقه‌ای است که محل زندگی دو میلیون روس تبار است و می‌تواند دریچه‌ای برای دستیابی به فناوری‌های به‌خصوص نظامی غربی باشد؛ ولی در نهایت عضوی از حوزه تمدنی غرب محسوب می‌شود. در این راستا، استفان سستانوویچ^۱، تحلیل‌گر شورای روابط خارجی، معتقد است که رژیم صهیونیستی روابط گرم با روسیه را به‌منظور پیشگیری از برخوردهای نظامی احتمالی نظیر آنچه بین ترکیه و روسیه رخ داد ترتیب داده است. از نظر مک‌دول^۲ گرم شدن روابط با روسیه به رژیم صهیونیستی کمک می‌کند تا بتواند ابزار تأثیرگذاری بر ایران و روسیه را به دست آورد. روسیه نیز از طریق روابط نزدیک با رژیم صهیونیستی می‌تواند حضور درازمدت باثبات‌تری در خاورمیانه داشته باشد (Sharkov, 2016).

تلاش اسرائیل برای حفظ روابط با روسیه حاکی از شکاف‌های بسیار زیاد میان منافع روسیه و اسرائیل در خاورمیانه است. استفاده از نقاط ضعف روسیه برای تأثیرگذاری بر رفتار این کشور در غرب آسیا برای رژیم صهیونیستی مسئله‌ای مهم و اساسی در نظر گرفته می‌شود. فرصت‌سازی از طریق حمایت از دشمنان روسیه برای وارد آوردن فشار بر این کشور به‌منظور تغییر رفتار خاورمیانه‌ای آن مسئله‌ای است که رژیم به آن توجه دارد.

1. Stephen Sestanovich

2. Daragh McDowell

با در نظر گرفتن این مسئله، این پرسش مطرح می‌شود که فروش تسلیحات رژیم صهیونیستی به اوکراین در بازه زمانی حضور روسیه در غرب آسیا چه بخشی از روابط رژیم و روسیه را به نمایش می‌گذارد؟ برای پاسخ، ضمن اشاره به پیشینه تحقیق و تاریخچه مختصر روابط دو کشور، روابط رژیم و روسیه موشکافانه بررسی شده است. در بخش دیگر از تحقیق، روابط اوکراین و رژیم واکاوی شده و در پایان هم نتیجه‌گیری بحث ذکر شده است.

۲. پیشینه پژوهش

درباره روابط رژیم صهیونیستی و روسیه مطالعات گوناگونی صورت گرفته است؛ ولی تا کنون به سیاست‌های چندگانه رژیم در قبال روسیه، جز به ندرت، پرداخته نشده است. این مهم‌ترین دلیل برای نگارش این تحقیق است. واکاوی پیشینه تحقیق در باب سیاست‌های چندگانه رژیم در قبال روسیه نشان می‌دهد که مجموع آثار نگاشته شده پیرامون این مسئله در منابع فارسی و انگلیسی اندک است که به آن‌ها اشاره می‌شود:

کاترینا زارمبو^۱ (۲۰۱۷) در مقاله «سیاست خارجی حسابرسی: رژیم صهیونیستی-اوکراین» به روابط مذهبی و قومی اوکراین و اسرائیل پرداخته است. در این مقاله به فروش تسلیحات نظامی اشاره نشده و فقط دو بعد مذهبی و قومی بررسی شده است.

نیکلای کوژانف^۲ (۲۰۱۸) در کتاب *سیاست روسیه در خاورمیانه: انگیزه‌ها و روش‌ها*^۳، به طور جامع انگیزه‌های روسیه برای حضور در خاورمیانه و روابط با اسرائیل را شرح داده ولی به سیاست چندگانه رژیم در قبال روسیه (فروش تسلیحات نظامی به اوکراین) اشاره نکرده است.

شعرباف و جرس (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «روابط روسیه و رژیم صهیونیستی در پرتو نقش منطقه‌ای ایران»، با وجود ارائه یافته‌های ارزشمند، به سیاست چندگانه رژیم در قبال روسیه خصوصاً بعد از بحران اوکراین اشاره‌ای نکرده‌اند.

جعفری و شفقت‌نیا آباد (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان «عوامل مؤثر بر تصمیم‌سازی روسیه نسبت به اسرائیل»، به این نتیجه رسیده‌اند که نزدیکی راهبردی روسیه با اسرائیل در سیاست خارجی نتیجه وجود عواملی در فرایند تصمیم‌سازی روسیه بوده است. البته این امر در سطح کلان و خرد با

1. Kateryna Zarembo

2. Nikolai Kozhanov

3. *Russian Policy Across the Middle East Motivations and Methods*

درجه‌های متفاوت از تأثیرگذاری ظاهر و به بازتولید راهبرد نزدیکی با اسرائیل در سیاست خارجی روسیه منجر شده است.

هیچ‌یک از تحقیقات مذکور به‌طور جامع به سیاست‌های چندگانه رژیم صهیونیستی در قبال روسیه نپرداخته‌اند؛ بنابراین، وجه تمایز مقاله حاضر با این آثار، رویکرد تحلیلی - تبیینی سیاست‌های چندگانه رژیم صهیونیستی در قبال روسیه (با مطالعه موردی فروش سلاح به اوکراین) است.

۳. زمینه تاریخی روابط رژیم صهیونیستی و روسیه

روابط دوجانبه اسرائیل و روسیه در نگاه اول رابطه یک قدرت جهانی و یک قدرت منطقه‌ای است که رژیم در آن، بیش از آنکه تأثیرگذار باشد، برای کسب منفعت از رابطه با روسیه و کاستن از ضررهای احتمالی تلاش می‌کند. از این دیدگاه، مراحل تاریخی رابطه روسیه و رژیم، پیوندهایی که روسیه و رژیم را در این برهه‌های تاریخی به هم نزدیک می‌کند و نیز موضوعاتی که سبب دوری مواضع این دو کشور از هم می‌شود، باید بررسی شود.

به لحاظ تاریخی، رابطه روسیه و اسرائیل تحولاتی را پشت سر گذاشته که بر درک فعلی اقدامات سیاست خارجی آن‌ها تأثیرگذار است. روابط دو کشور از زمان شکل‌گیری رژیم صهیونیستی تا نیمه دهه ۱۹۵۰ مثبت بود و شوروی تأثیر مهمی در شکل‌گیری این رژیم داشته است؛ اما از ۱۹۵۰، با توجه به تعلق رژیم صهیونیستی به اردوگاه غرب به رهبری آمریکا و نیز با شکل‌گیری نظام دوقطبی و آشکار شدن رقابت‌های جنگ سردی بین شوروی و آمریکا، روابط رژیم صهیونیستی و شوروی به سردی گرایید. روابط سرد این دو از اواسط دهه ۱۹۵۰ تا ۱۹۶۷ ادامه داشت؛ اما در این سال شوروی روابط دیپلماتیک خود با اسرائیل را قطع کرد؛ زیرا در قالب نظم جنگ سرد، از اعراب در جنگ علیه رژیم صهیونیستی حمایت می‌کرد. تلاش‌ها برای برقراری دوباره روابط از ۱۹۶۷ تا روی کار آمدن گورباچف و به دلیل نظم بین‌المللی مبتنی بر جنگ سرد بی‌نتیجه بود؛ اما اندکی قبل از فروپاشی شوروی، رابطه دو کشور احیا شد و تلاش‌ها برای بهبود روابط در سال‌های بعد از ۱۹۹۱ بهبود یافت؛ تا جایی که در سال ۲۰۰۵ پوتین به‌عنوان اولین رئیس‌جمهور روسیه به اسرائیل سفر کرد (کولایی، ۱۳۸۱: ۳-۷).

۱. قصد استالین این بود که اسرائیل به تکیه‌گاه سوسیالیسم در خاورمیانه تبدیل شود؛ ولی این برنامه تحقق نیافت و روسیه هم از سوسیالیسم دست کشیده است (رئوتوف، ۱۳۸۹).

۴. متغیرهای دخیل در روابط رژیم صهیونیستی و روسیه

در بررسی روابط رژیم صهیونیستی و روسیه برخی مؤلفه‌ها در شکل‌دهی به روابط این دو کشور نقش مؤثری داشته‌اند. با در نظر گرفتن موضوع این پژوهش، سعی می‌شود تا تمرکز بر موضوع بحث حفظ شود.

اولین مسئله‌ای در رابطه روسیه و رژیم صهیونیستی حائز اهمیت به نظر می‌رسد جایگاه هریک از آن‌ها در قطب‌بندی‌های جهانی و به تبع آن، قطب‌بندی‌های منطقه‌ای است.^۱ رژیم صهیونیستی همواره در جبهه غرب حضور داشته و در منطقه خاورمیانه نیز ذیل حمایت‌های آمریکا و در گروه کشورهای وابسته به این کشور قرار داشته است.^۲ در حالی که شوروی سابق و روسیه کنونی از ابتدا رهبر قطب مخالف با رهبری آمریکا در سیاست بین‌الملل بوده و هست. در سطح خاورمیانه نیز این تقسیم‌بندی برای روسیه به معنای حمایت از کشورهایی بوده است که در جهت مخالف آمریکا سازمان‌دهی شده‌اند. در حال حاضر، به جرئت می‌توان اذعان کرد که سوریه راهبردی‌ترین اهمیت را برای روسیه در منطقه خاورمیانه دارد. روسیه، در دوره بعد از فروپاشی شوروی، بیشتر به مناطق پیرامون و چیزی که از آن به عنوان حیات خلوت یاد می‌شود اهمیت داده است. در شرایط فعلی نیز می‌توان بیان کرد که اهمیت سوریه برای روسیه اهمیتی هم‌سطح با مجموعه خارج نزدیک^۳ دارد (Zakem & Saunders, 2016)؛ بنابراین، از همه ابزارهای جلوگیری از حضور و نفوذ قدرت‌های منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای در منطقه خارج نزدیک بهره می‌گیرد تا موقعیت خود در سوریه را حفظ کند. اهمیت سوریه برای روسیه راهبردی است؛ زیرا می‌تواند از این ظرفیت برای ایجاد تفکر جهانی چندقطبی و یا احیای بازیگری مؤثر خود در صحنه تحولات جهانی استفاده کند (Petraeus, 2015; Magen, 2014).^۴ در واقع، علاوه بر ملاحظاتی همچون اولویت‌های نظامی و ژئوپلیتیکی، روسیه

۱. توافق هسته‌ای ایران سبب این برداشت در کشورهای منطقه شده که آمریکا راهبرد کلان خود را در این منطقه تغییر داده است؛ به همین دلیل، لازم است این کشورها به سمت خوداتکایی نظامی و حتی اتحاد با سایر قدرت‌ها (روسیه، چین و غیره) حرکت کنند.

۲. اتحاد و ائتلاف با بازیگران قدرتمند جهانی مانند روسیه، چین، هند و اتحادیه اروپا به منظور اعمال نفوذ بر روی تصمیمات آن‌ها برای جلوگیری از تقویت نظامی و امنیتی دولت‌های رقیب در خاورمیانه.

3. Near Abroad

۴. نقل قول دقیق عبارت است از:

I think that what Vladimir Putin would like to do is resurrect the Russian empire.

تلاش دارد نظم دولت محور را حفظ و راه مداخلات آزادانه آمریکایی در دولت‌های مخالف غرب در خاورمیانه را سد کند.

اهمیت سوریه برای روسیه بیشتر با نگاه ایجاد جهانی چندقطبی و بین‌المللی است و کمتر با ملاحظات سود و زیان گره خورده است (Magen et al, 2014). از این رو، حمایت از مواضع ایران در سوریه و یمن تنها با هدف حفظ پایگاه‌های سابق روسیه (شوروی) در خاورمیانه است (عطار و سعیدی‌راد، ۱۳۹۷: ۱۵۶) و هم‌زمان به دنبال تقویت رویکردی است که خروج آمریکا از منطقه خاورمیانه را به سود خود می‌داند. روسیه به رغم ملاحظاتی که در سطح منطقه‌ای برای حضور خود در خاورمیانه لحاظ می‌کند، به دنبال ایجاد اهرم‌های جدید برای مسائل سیاست خارجی نظیر اوکراین نیز هست (Gordon, 2015).

این دیدگاه کلان روسیه درباره حمایت از محور مقاومت در غرب آسیا با منافع رژیم صهیونیستی در این منطقه تفاوت اساسی و مبنایی دارد؛ زیرا بر مبنای گفتمانی استوار است که محور مقاومت بر اساس آن شکل گرفته است و می‌خواهد به مقابله با وجود رژیم صهیونیستی و نفوذ آمریکا در منطقه خاورمیانه بپردازد. تناقض شکل گرفته بین منافع روسیه و رژیم صهیونیستی، هم در دوران جنگ سرد بین دو کشور شکاف ایجاد می‌کرد و هم در شرایط فعلی که در منطقه خاورمیانه جهت‌گیری ضدآمریکایی و رژیم صهیونیستی در مقابل رویکرد هم‌خوان با سیاست‌های آمریکا وجود دارد موجب تعمیق این شکاف شده است. حمایت از تمامیت ارضی سوریه^۱ و فروش سلاح به ایران،

۱. در این خصوص دبکا فایل از اختلاف میان آمریکا و اسرائیل در برگرداندن بلندی‌های جولان به سوریه در صورت هرگونه توافق جدید در خصوص آینده سوریه خبر داد. دبکا فایل نوشته بود: «وزرای خارجه آمریکا و روسیه، با موافقت پوتین و اوباما، یک بند پیشنهادی در کنفرانس ژنو برای بازگرداندن بلندی‌های جولان به سوریه به‌عنوان بخشی از فرایند پایان دادن به جنگ داخلی در این کشور ارائه داده‌اند. ایران، حزب‌الله لبنان و سوریه بشار اسد سه بازیگر در منطقه‌اند که از توافق مسکو-واشنگتن برای عقب‌نشینی اسرائیل از بلندی‌های جولان خوشحال خواهند شد و اسرائیل نیز به شدت از این توافق عصبانی است.» از طرف دیگر، اسرائیل نگران شکل‌گیری گروه‌های مشابه حزب‌الله در آینده سیاسی سوریه خواهد بود؛ گروه‌هایی که - علاوه بر مسلح بودن به سلاح‌های روسی، دسترسی به بلندی‌های جولان و وابستگی به ایران - درجه بیشتری از پیروی از سیاست‌های ایران در منطقه، یعنی حساسیت و نزدیکی به رژیم صهیونیستی، را به نمایش خواهند گذاشت. متن این اظهارات عبارت است از:

“As for noncoastal areas that are important to the regime, Russia may be calculating that Hezbollah and Iran will protect Damascus and Homs. Tehran and its main proxy force value these cities for their proximity to the Golan Heights and Lebanon, but they have been less involved in protecting the coast and Aleppo” (Balanche et al, 2015).

سوریه و حزب‌الله^۱، گروه‌های مقاومت، به‌خصوص سلاح‌هایی که برتری‌های استراتژیک رژیم در منطقه خاورمیانه را از بین می‌برد، حضور مستقیم نظامی در منطقه و استقرار سامانه‌های نظامی نظیر اس-۴۰۰ که مجدداً رژیم صهیونیستی را محدود می‌کند^۲ و برتری استراتژیک هوایی این رژیم را در منطقه از بین می‌برد، کم شدن نفوذ و تأثیرگذاری بازیگری آمریکا در منطقه خاورمیانه و در نتیجه ضعیف شدن ائتلاف به رهبری آمریکا در منطقه، از مصادیق تناقض منافع راهبری رژیم و روسیه در سیاست‌های منطقه‌ای آن‌هاست (Bailey, 2014; Yadin, 2016).

دومین مسئله مهم در روابط روسیه و رژیم صهیونیستی مهاجران روس تبار در جامعه این رژیم است. مهاجرت یهودیان روس تبار به رژیم و استفاده ابزاری روسیه (شوروی) از دادن اجازه مهاجرت به آن‌ها یا ممانعت از مهاجرت آن‌ها همواره در روابط طرفین حائز اهمیت بوده است. شوروی از این ابزار، به‌خصوص در سال‌هایی که تنش در روابط دو کشور به دلیل سیاست‌های منطقه‌ای آن دو افزایش می‌یافت، استفاده می‌کرد. از ۱۸۸۰ تا ۱۹۴۸ بیش از پانصد هزار یهودی طی موج‌های مختلف به اسرائیل مهاجرت کردند:

(۱) ۱۸۸۱ تا ۱۸۸۲ یهودیان یمن که بیشتر مردمی فقیر و بی‌سواد بودند؛

(۲) ۱۸۸۲ تا ۱۹۰۵ که طی آن چهل هزار یهودی از روسیه به فلسطین مهاجرت کردند. البته باید به این نکته اشاره کرد که بخش زیادی از یهودیانی که در طی این مدت به فلسطین مهاجرت کردند، بر اثر ناتوانی در تطبیق خود با وضعیت فلسطین، مجبور به ترک آن سرزمین و مهاجرت به سایر کشورها شدند؛

(۳) ۱۹۰۵ تا ۱۹۱۹ یهودیان روسیه که مشی سوسیالیستی و ضدتزاری داشتند به فلسطین مهاجرت کردند. این موج، برخلاف موج قبلی، بسیار فعال بود و بنیان بسیاری از نهادهای سیاسی و اجتماعی رژیم صهیونیستی امروز را پایه‌گذاری کرد. بن‌گورین، اولین نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی، در این موج به فلسطین مهاجرت کرد. همچنین حزب کار را - که تا دهه ۱۹۷۰ حزب حاکم در رژیم صهیونیستی بود - یهودیان این موج از مهاجرت تشکیل دادند.

۱. در سال ۱۹۹۷ در اوج عادی شدن روابط روسیه و اسرائیل، روسیه حمله اسرائیل به لبنان را محکوم کرد و اسرائیل را عامل شکست ایجاد صلح بین اعراب و اسرائیل دانست (Freedman, 1995: 244).

۲. آموس یادلین، تحلیل‌گر و افسر اطلاعاتی اسرائیلی، در برآورد استراتژیک خود، این حضور را با جزئیات توضیح داده است (Yadin, 2016) که به دلیل رعایت اصل اختصار، از بیان مجدد آن خودداری می‌شود.

از ۱۹۹۰ تا بعد از فروپاشی شوروی و تا سال ۲۰۰۰ بیش از یک میلیون مهاجر، به‌ویژه از روسیه، به سرزمین‌های اشغالی مهاجرت کردند که مسئله مهاجران را به امری بسیار مهم در روابط روسیه و رژیم صهیونیستی بدل کرده است. وجود بخش بسیار بزرگی از جمعیت روس تبار در اسرائیل مواضع دو کشور در قبال یکدیگر را تا حدود زیادی به هم نزدیک کرده است. رژیم صهیونیستی از یک طرف رابطه خوب با روسیه را به‌عنوان راهی برای مهاجرت آزادانه یهودیان از روسیه به سرزمین اشغالی و نیز مسافرت آزادانه یهودیان رژیم صهیونیستی به روسیه و از طرف دیگر همراهی جمعیت یهودی داخل خود با دولت رژیم صهیونیستی می‌داند.^۱ روسیه نیز وجود مهاجران در سرزمین اشغالی را به‌عنوان درجه‌ای برای ورود به رژیم به‌عنوان دروازه ورود به جهان غرب در نظر می‌گیرد که می‌تواند اولاً باعث نفوذ روسیه در رژیم صهیونیستی و ثانیاً درجه‌ای برای انتقال فناوری و سرمایه به روسیه باشد (Leibler, 2015; Pfeffer, 2015; jewishvirtuallibrary, 2016).

سومین مسئله مهم افزایش مبادلات اقتصادی بین دو کشور است. روابط اقتصادی بین این دو که با بهبود روابط سیاسی از سال ۲۰۰۰ رو به رشد نهاد، در سال ۲۰۱۶ از مرز ۴٫۵ میلیارد دلار گذشت (Balanche et al, 2015). رژیم صهیونیستی بعد از ساقط کردن جنگنده نظامی روسیه به دست ترکیه، به اولین شریک تجاری روسیه در خاورمیانه بدل شد و گردشگران روس نیز سرزمین اشغالی را به‌جای ترکیه ترجیح داده‌اند.^۲ دامنه همکاری‌های اقتصادی روسیه و رژیم در حوزه نفت و گاز افزایش یافته است؛ به‌طوری که روسیه اولین تأمین‌کننده نفت رژیم تلقی می‌شود (Glover, 2013). یکی از شرکت‌های اقماری گازپروم توافقی درباره میدان گازی «تامار»^۳ با اسرائیل امضا کرده است. به‌موجب این قرارداد بیست‌ساله میان گازپروم مارکتینگ روسیه، تریدینگ سوییتزرلند سوئیس و لوانت اسرائیل، حق اختصاصی فروش و صادرات گاز تامار متعلق به گازپروم است. از طرف دیگر، ایجاد مناطق آزاد تجاری بین روسیه، رژیم، قزاقستان و بلاروس در دستور کار رؤسای جمهور دو طرف قرار گرفت که برنامه‌ریزی‌های بلندمدت روابط اقتصادی بین روسیه و رژیم صهیونیستی را به نمایش می‌گذارد (Delanoe, 2014).

۱. اسرائیل در طبقه سیاسی خود همواره روس‌زبان داشته است که اغلب آن‌ها از اتحاد سابق جماهیر شوروی بودند؛ از جمله «گلدمایر»، نخست‌وزیر (۱۹۶۹-۱۹۷۴) متولد ۱۸۹۸ در «کیف» و «آویگدور لیبرمن» متولد ۱۹۵۸ در «کیشینف» (چیشینا و فعلی) در «مالدووا».

۲. در سال ۲۰۱۲، بیش از ۳۲۰ هزار گردشگر روسی به اسرائیل رفتند که این شمار معادل ۱۳٫۲ درصد از کل گردشگران خارجی بود. گردشگران آمریکایی ۲۰٫۲ درصد بودند. (بمان اقبالی زارچ، ۱۳۹۵).

3. "Tamar" gas field

چهارمین موضوع مهم مبادلات نظامی است. زمینه همکاری‌های نظامی رژیم صهیونیستی و روسیه دامنه وسیعی از جمله هواپیماهای بدون سرنشین^۱، فناوری هسته‌ای، فضای^۲ و نانو فناوری را دربر می‌گیرد. بخش اعظم این همکاری‌های فناورانه به مسائل نظامی مربوط می‌شود و بر مبنای موافقت‌نامه پنج‌ساله‌ای که در سال ۲۰۱۰ امضا شد گسترش یافته است. همکاری‌های نظامی دو کشور از یک طرف به‌عنوان عاملی وحدت‌بخش بین دو کشور ایفای نقش می‌کند؛ ولی از طرف دیگر توانمندی رژیم صهیونیستی در استفاده از فناوری نظامی امکان به‌کارگیری از این توان را به‌عنوان اهرم فشار بر مسکو، به‌خصوص در بحران‌های نظامی روسیه، فراهم می‌آورد. برای مثال، پهپادهایی که روسیه پیش از بحران اوکراین خریده بود، در خلال بحران اوکراین به‌صورت مشکوکی هدف قرار گرفتند و ساقط شدند^۳ (Hilsman, 2015; Krushelnycky, 2015).

۵. روابط رژیم صهیونیستی و اوکراین

برخلاف روابط روسیه و اسرائیل که ناهم‌سانی شدید در سطح قدرت این دو کشور شاخصه اصلی آن به حساب می‌آید، روابط اسرائیل و اوکراین دربردارنده توازن نسبی سطح قدرت و حتی برتری رژیم صهیونیستی در رابطه فی‌مابین است. اوکراین به‌عنوان کشوری که از یک طرف، سابقه تاریخی کمتری از اسرائیل دارد و از طرف دیگر، کشوری که به‌شدت به رابطه با غرب برای ایجاد توازن در برابر روسیه نیازمند است، در رابطه‌اش با اسرائیل الگوی متفاوتی از رابطه را - نسبت به آنچه اسرائیل با روسیه داشته است - به نمایش گذاشته است که در ادامه به آن پرداخته می‌شود.

روابط رژیم صهیونیستی و اوکراین را باید به بعد از جنگ سرد و شکل‌گیری کشور اوکراین جدید محدود دانست؛ ولی روابط یهودیان اوکراین با یهودیان فلسطین اشغالی را می‌توان در بازه

۱. روسیه در سال ۲۰۰۹، در دو خرید، هواپیمای بدون سرنشین به مبلغ ۱۵۳ میلیون دلار از اسرائیل خریداری کرد. این رقم برای سال ۲۰۱۰، ۴۰۰ میلیون دلار بوده است. در سال ۲۰۱۵ این هواپیماهای بدون سرنشین مکرراً در اوکراین به‌دست ارتش این کشور ساقط شده‌اند. مبلغ خریدهای فوق برای روسیه در سال ۲۰۱۵ حدود ۳۰۰ میلیون دلار بوده است (Yael, 2010).

۲. توافق‌نامه همکاری‌های هسته‌ای در سال ۲۰۱۳ و همکاری‌های فضای در سال ۲۰۱۱ بین دو کشور منعقد شد. ۳. در بحران گرجستان هم ادعا می‌شود که اسرائیل اطلاعات ۴۵۰ هواپیمای بدون سرنشین هرمس خود را در اختیار روسیه قرار داد و در مقابل، اطلاعات هسته‌ای ایران را از روسیه گرفت. احتمال داده می‌شود اسرائیل برای فشار بر روسیه نیز با افشای اطلاعات هواپیماهای بدون سرنشین روسیه به اوکراین، از این شگرد استفاده کرده باشد.

بسیار وسیع‌تر تاریخی ارزیابی کرد. آن بخش از روابط که به بررسی پیش‌رو کمک می‌کند ناظر بر روابط یهودیان اوکراین با رژیم صهیونیستی در آستانه شکل‌گیری و بعد از تشکیل آن است. پایگاه سفارت اوکراین در رژیم صهیونیستی این روابط را میان سال‌های ۱۹۴۲-۱۹۴۸ معرفی کرد که در آن، گروه‌های یهودی با هدایت سرهنگ بازیلوسکی^۱ در فلسطین اشغالی زندگی می‌کردند. در این میان، اوکراین در لوای اتحاد جماهیر شوروی از استقلال رژیم صهیونیستی حمایت کرد و در سال ۱۹۹۱ نیز رژیم صهیونیستی از اولین کشورهایی بوده است که از استقلال اوکراین^۲ در سازمان ملل متحد حمایت کرد. ابتدا در سال ۱۹۹۲ سفارت اوکراین در رژیم صهیونیستی گشوده شد و در مقابل، در سال ۱۹۹۳ سفارت رژیم صهیونیستی در اوکراین بازگشایی شد. تاریخ مرادفات دیپلماتیک بین دو کشور همواره با برتری رژیم صهیونیستی بر اوکراین همراه بوده است (Embassy of Ukraine in the State of Israel, 2019). با در نظر گرفتن این وضعیت، برای روابط رژیم صهیونیستی و اوکراین نیز می‌توان سه محور اساسی لحاظ کرد که در ادامه بدان پرداخته می‌شود:

روابط سیاسی اوکراین با اسرائیل متأثر از روابط اوکراین با غرب نیست و تقریباً فراتر از چارچوب روس‌گراها یا غرب‌گراها حاکم بر اوکراین است. نیم‌نگاهی به دیدارهای دوجانبه سران اسرائیل با اوکراین این روابط مستمر را تأیید می‌کند. در روابط رژیم و اوکراین تا کنون سیزده دیدار در سطح رئیس دولت ملت و سیزده دیدار در سطح وزیر خارجه و سه دیدار در سطح رئیس دولت انجام شده است؛ به طوری که در اکثر موارد، از بدو تأسیس اوکراین، سالی یک دیدار با یکدیگر داشته‌اند که نشان از نزدیکی روابط این دو دارد.

بعد از وقوع بحران بین روسیه و اوکراین (جنگ ۲۰۱۴ و ۲۰۲۲)، این رابطه با یک دوگانگی مواجه شد. از یک طرف رژیم صهیونیستی و اوکراین روابط خود را ریشه‌دار، عمیق در جهت خواست یهودیان داخل اوکراین^۳ و در جبهه غرب ارزیابی می‌کردند و از طرف دیگر، رابطه روسیه و رژیم صهیونیستی نیز می‌توانست تحت تأثیر این رابطه قرار گیرد. در نتیجه، رژیم صهیونیستی نمی‌توانست مستقیماً و با صراحت به موضع‌گیری علیه روسیه بپردازد؛ اما در گوشه و کنار تغییرات

1. Bazylevskiy

۲. تاریخ این استقلال ۲۵ دسامبر ۱۹۹۱ بوده است.

۳. تهدید روسیه موجب نزدیکی یهودیان و اوکراینی‌ها شده است. در حوادث ناگوار میدان اوکراین، یهودیان دوشادوش سایر ملت اوکراین ایستادند و سه تن از کشته‌شدگان نیز یهودی بودند. حتی راست‌گرایان در تکریم یکی از یهودیانی که به دست تک‌تیراندازها کشته شد بسیار فعال عمل کردند (خبرگزاری مشرق، ۱۳۹۳).

سیاسی در اوکراین که به بحران بین این کشور و روسیه منجر شد، رد پای این رژیم به‌عنوان نیرویی که در درجه اول میان یهودیان اوکراین و در درجه دوم میان ملی‌گراها و یهودیان اتحاد برقرار کرد به چشم می‌خورد^۱ (J. Cohen^۲, 2014; Chossudovsky, 2022).

همکاری‌های اقتصادی را می‌توان محور همکاری‌های اوکراین با رژیم در نظر گرفت. از این دیدگاه، بخش اعظم توافق دوجانبه‌ای که میان رژیم صهیونیستی و اوکراین به امضا رسیده مربوط به امور اقتصادی و سرمایه‌گذاری است.^۳ از طرف دیگر، روند همکاری‌های اقتصادی اوکراین و رژیم صهیونیستی رشد چشمگیری را از زمان استقلال این کشور داشته است و همان‌طور که اشاره شد، به محور اصلی همکاری‌های دو کشور تبدیل شده است؛ اما بعد از وقوع بحران اوکراین از سال ۲۰۱۴، روند همکاری‌های اقتصادی رو به افول نهاد. در سال ۲۰۱۵ همکاری‌های اقتصادی اوکراین و رژیم صهیونیستی رقمی بالغ بر ۹۳۰ میلیون دلار بوده که با در نظر گرفتن مبلغ ۱۰۸۰ میلیون دلاری سال ۲۰۱۴ روند کاهشی حدود ۱۴٪ را تجربه کرده است. از طرف دیگر، با توجه به مبادلات اقتصادی شش‌ماهه اول سال ۲۰۱۶ بین دو کشور، به نظر می‌رسد که این کاهش با نرخ ۳٫۷٪ برای این دوره زمانی نسبت به مدت مشابه سال قبل تکرار شده است. نکته حائز اهمیت در این روابط تجاری، حجم آن است که تقریباً یک‌سوم رابطه رژیم صهیونیستی با روسیه است. ضمن آنکه روابط اقتصادی دوطرفه شامل نیازهای متقابل این دو کشور است؛ به‌طوری که برای اوکراین غالباً شامل مواد خام و برای رژیم صهیونیستی مواد فراوری شده است. در صادرات اوکراین غله ۴۴٪، ترکیبات آهن دار ۲۶٪، مواد غذایی ۹٪، مواد پایه نفتی ۶٫۹٪، ماشین‌های الکتریکی ۱٫۹٪ را تشکیل می‌دهد. در طرف دیگر، صادرات رژیم صهیونیستی عبارت است از: مواد پتروشیمی و پالایش نفتی ۴۱٪، محصولات شیمیایی ۱۷٫۴٪، پلیمرهای پلاستیکی ۷٫۱٪، مواد دارویی ۴٫۱٪، راکتورهای هسته‌ای ۲٫۷٪، ماشین‌های الکتریکی ۱٫۷٪ است (Embassy of Ukraine in the State of Israel, 2019).

۱. در کنار این فداکاری‌ها باید به این رویداد بسیار مهم نیز اشاره کنیم که حتی فیلم آن در اینترنت هست: پنج افسر ارشد نیروهای دفاعی اسرائیل که قبل از این به اسرائیل مهاجرت کرده بودند، به اوکراین بازگشتند تا هدایت و رهبری یک گروه چهل‌نفره از معترضان را به دست بگیرند. هم‌اکنون نیز ولادیمیر گروسمن، از چهره‌های برجسته یهودیان، نخست‌وزیر موقت اوکراین است و کلومویسکی، از دیگر یهودیان، سمت فرمانداری دنپروپترووسک، استانی در جنوب‌شرق اوکراین را بر عهده دارد (خبرگزاری مشرق، ۱۳۹۳).

۲. وی عضو سابق وزارت امور خارجه آمریکا و مجری اصلاحات اقتصادی در جمهوری شوروی سابق بوده است.

3. He list of the basic agreements between Ukraine and Israel

سهم سرمایه‌گذاری رژیم صهیونیستی در اوکراین روابط این دو را به‌عنوان شرکای تجاری متوسط مطرح می‌کند؛ زیرا تولید ناخالص داخلی اوکراین در سال ۲۰۱۵ رقمی بالغ بر ۹۸ میلیارد دلار است که از سال ۲۰۱۳ تا کنون نصف شده است؛ ولی سرمایه‌گذاری‌های رژیم صهیونیستی در این کشور روند کاهشی بسیار کمتری داشته است (tradingeconomics.com, 2020). از این مطلب می‌توان چنین نتیجه گرفت که سیاست‌مداران اسرائیلی اوکراین پس از تحولات را دارای سود بیشتری برای خود تلقی می‌کردند که تصمیم به کاهش روابط اقتصادی به نسبت خروج سرمایه نگرفته‌اند.

۶. مهاجرت یهودیان اوکراین به اسرائیل

روابط انسانی بین اوکراین و رژیم دربرگیرنده تعداد بالا از یهودانی است که از اوکراین به سرزمین اشغالی مهاجرت کردند. سفارت اوکراین مستقر در رژیم تعداد اوکراینی‌تبارهای ساکن در سرزمین اشغالی را بیش از پانصد هزار نفر اعلام کرد که بیشتر آن‌ها از ۱۹۹۰ مهاجرت کرده‌اند. این مهاجران از بیش از ۳۵۰۰ گروه قومی اوکراینی منتقل شدند و در حال حاضر، حدود سی نفر از اعضای بلندپایه سیاسی رژیم، اوکراینی‌تبارند. این تعداد مسئول سیاسی اوکراینی‌تبار ارتباطات سیاسی خوبی را میان رهبران رژیم صهیونیستی و اوکراین فراهم آورده‌اند (History of Ukrainian, 2016). بحران اوکراین در سال ۲۰۱۵ مهاجرت یهودیان از اوکراین را ۵۰٪ افزایش داد. این رقم برای مهاجرت یهودیان روسیه ۲۳٪ بوده است. اوکراین در حال حاضر محل زندگی حدود هفتاد هزار یهودی^۱ است که دغدغه مهاجرت این یهودیان یکی از اصلی‌ترین موضوعات در روابط رژیم با دولت اوکراین بوده است. بحران اوکراین و روسیه از یک طرف و افزایش تهدیدات ناشی از داعش از طرف دیگر، فرصت بسیار خوبی برای رژیم صهیونیستی فراهم آورده که مهاجرت یهودیان اروپایی و اوکراینی^۲ را تسریع کند (Maltz, 2015). در شرایط فعلی، نکته‌ای که در رابطه رژیم صهیونیستی

1. Numbered 80,000 in 2005 (*Encyclopaedia Judaica*, Second Edition, Volume 20).

در حال حاضر این رقم به هفتاد هزار نفر تقلیل پیدا کرده است. قابل دسترسی در:

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/vjw/ukraine.html>

۲. رینا فرانکل، عضو کنیست، چند ماه پیش از نتانیاهو خواسته بود تا برای مهاجرت یهودیان اوکراین به فلسطین اشغالی تلاش کند و بودجه‌ای به آن اختصاص دهد. وی ادعا کرده بود که یهودیان اوکراین در معرض خطرند و به همین دلیل باید آن‌ها را به فلسطین اشغالی منتقل کرد. همچنین گفته می‌شود که برنار لیوی، یهودی فرانسوی که حضور پررنگی در حوادث اوکراین داشته، همراه با لابی صهیونیستی، نقش زیادی در کوچاندن یهودیان اوکراین و انتقال آن‌ها به فلسطین اشغالی داشته است (ایرنا، ۱۳۹۳؛ به نقل از یدیعوت آحرونوت).

و اوکراین به چشم می‌خورد این است که یهودیان در رژیم صهیونیستی و اوکراین شرایط دوگانه‌ای را برای این رژیم فراهم آورده‌اند. از یک طرف هم رژیم صهیونیستی به دلایل داخلی مجبور به جهت‌گیری در مورد مسائل اوکراین است و هم باید مسائل یهودیان اوکراین را که اغلب غرب‌گرا هستند در نظر بگیرد (Williams, 2022). در کنار این مسائل، حضور روسیه به‌عنوان قدرتی بزرگ و جهت‌گیری رژیم درباره این کشور نیز موضع‌گیری رژیم صهیونیستی را پیچیده‌تر کرده است.

۷. همکاری‌های نظامی اوکراین و رژیم صهیونیستی

روابط نظامی اوکراین و رژیم صهیونیستی سهم بسیاری از روابط اقتصادی این دو کشور را شامل نمی‌شود. همان‌طور که در بخش روابط اقتصادی این دو کشور بیان شد، بخش اعظم سهم روابط این دو به واردات مواد خام از اوکراین و فروش برخی موارد صنعتی از رژیم صهیونیستی به اوکراین اختصاص دارد؛ بنابراین، خرید و فروش تسلیحات میزان چشمگیری در روابط اقتصادی دو کشور ندارد. دلیل اصلی آن هم سهم اوکراین از بازار فروش سلاح در سطح جهانی است. اوکراین خود صادرکننده عمده تسلیحات در سطح جهانی است؛ به‌طوری که مرکز صلح استکهلم در سال ۲۰۱۲ این کشور را با فروش ۱,۳۴ میلیارد دلاری چهارمین صادرکننده سلاح در سطح جهانی معرفی کرد (Interfax-Ukraine, 2013). این صادرات حتی در مورد رژیم نیز صادق بوده است و در سال ۲۰۱۰ اوکراین به رژیم ۴ موشک استرلا، ۲ پرتاب‌کننده و ۷۵ موشک ایگلا^۲ فروخته است که برای سال ۲۰۱۲ این فروش به ۱۹۳ موشک و ۳۲ پرتاب‌کننده ارتقا پیدا کرده است (G. Cohen, 2014).

در مقابل دلیل ذکرشده، دو عامل اوکراین را به همکاری‌های تسلیحاتی با رژیم صهیونیستی واداشته است: اول اینکه پس از وقوع بحران بین روسیه و اوکراین، این کشور درصددنوسازی صنایع نظامی خود با استفاده از فناوری‌های غیرروسی (شوروی) برآمد. در این نوسازی صنایع نظامی، همکاری‌های نظامی با رژیم صهیونیستی موضوعیت بیشتری پیدا کرد (Gorokhov, 2015).^۳ در سال ۲۰۱۵ فروش اسلحه اوکراین دو بار کاهش یافت و به رقم ۶۵۷ میلیون دلار و دوباره به رقم ۳۵۳

1. Strella (SA-7)

2. Iгла

۳. بخش اعظم این نوسازی براساس آمار سایت مزبور در حوزه‌های زیر است:

Small arms like: Assault rifle "Fort-221" (TAR-21), Sniper Rifle "VPR-308", Rocket-propelled grenades and anti-tank weapons like: Grenade launcher "UAG-40", Stugna-P, Armored Vehicles like: "Bars", KrAZ Kuguar", Heavy Armored Vehicles like: BTR-4 "Bucephalus", Tank "Oplot".

میلیون دلار کاهش پیدا کرد که در کنار تنزل اعتبار تسلیحات اوکراینی، ضعف وسایل تولید اسلحه یکی از اصلی‌ترین دلایل این شکست عنوان شده است (Groznyi, 2016: 5).

دومین دلیلی که همکاری نظامی اوکراین و رژیم صهیونیستی را برای طرفین توجیه‌پذیر می‌کند نیاز اوکراین به تجهیزات پیشرفته رژیم صهیونیستی، خصوصاً بعد از حمله روسیه به آن کشور، است. همکاری‌های نظامی دو کشور بیشتر درخصوص تولید تجهیزات نظامی با فناوری سطح پایین است و برای نیازهای فناوریانه اوکراین نمی‌تواند مفید و مؤثر باشد؛ بنابراین، در صورت ایجاد نیاز به تسلیحات پیشرفته و با فناوری بالا نظیر پهپادهای پیشرفته شناسایی، این نوع از رابطه بین اوکراین و رژیم توجیه‌پذیر می‌شود (sputniknews.com, 2015; Israelnationalnews.com, 2022).

۸. نتیجه‌گیری

بازیگری رژیم صهیونیستی در بحران اوکراین میان دو کشور اوکراین و روسیه فراتر از تمام داده‌های نظری، در قالب ادراکات ژئوپلیتیکی رژیم صهیونیستی معنا پیدا می‌کند. روسیه با افزایش حضور در غرب آسیا و مشارکت فعالانه در بحران سوریه و اتخاذ موضعی در برابر غرب که بیشتر به مواضع جمهوری اسلامی ایران نزدیک است، به‌نوعی وارد «فضای امنیتی» نزدیک رژیم صهیونیستی شده است. بعد از حضور جدی روسیه در غرب آسیا، متغیر جدید با سطح قدرت جهانی وارد صحنه محاسبات منطقه شد که صرف‌نظر از انگیزه‌ها و دلایل حضور، تبعات جدی برای محاسبات امنیتی رژیم صهیونیستی، کشورهای عربی منطقه و غرب داشته است. بیش از ورود روسیه به بحران سوریه، طرفین درگیری به لحاظ سیاسی و نظامی به بن‌بست رسیده بودند. از طرف دیگر، محاسبات امنیتی کشورها با وجود نیروهای معارض و نیروهای طرفدار اسد، به‌نوعی شفاف و پیش‌بینی‌پذیر بود. برای رژیم صهیونیستی نیز ادامه درگیری‌ها در سوریه و طولانی شدن آن منفعت بسیار در ضعیف کردن دو دشمن (جبهه مقاومت و اسلام‌گرایی افراطی) داشته است. رژیم صهیونیستی کماکان قدرت برتر هوایی در منطقه بوده است و با تنها قدرت جهانی حاضر در غرب آسیا، یعنی آمریکا و هم‌پیمانان آن، در منطقه نیز همکاری می‌کرده است. حضور روسیه در بحران سوریه تقریباً تمام محاسبات استراتژیک رژیم صهیونیستی در مورد وزن‌دهی به متغیرهای سیاسی اطراف این کشور را با تغییر اساسی مواجه کرد. اول حضور روسیه در بحران سوریه توازن سیاسی و نظامی پیش از آن را از بین برد و آینده سوریه را تا حدود زیادی به نفع اهداف محور مقاومت تغییر داد و وضعیت درگیری بلندمدت در این کشور را که به نفع رژیم صهیونیستی بود تغییر داد. دوم برتری هوایی رژیم

صهیونیستی با چالش حضور مسکو و پدافندهای ضد هوایی آن مواجه شد. سوم حضور قدرت جهانی روسیه در غرب آسیا وضعیتی را پدید آورد که دیگر آمریکا تنها قدرت جهانی حاضر در منطقه نباشد و تصمیم‌های منطقه‌ای رژیم می‌بایست با مشورت روسیه گرفته شود که رژیم صهیونیستی، هم کنترل کمتری نسبت به آمریکا بر آن دارد و هم به لحاظ تقسیم‌بندی سیاسی بین‌المللی به گروه مقابل آن، یعنی غرب تعلق دارد.

در مقابل وضعیتی که برای تغییر وزن متغیرهای امنیتی رژیم صهیونیستی ذکر شد، اسرائیلی‌ها تلاش کردند در کنار حفظ روابط اقتصادی، نظامی، سیاسی با روسیه، از نقاط ضعف روسیه نهایت بهره را ببرند. روسیه به‌عنوان یک قدرت جهانی همواره در معرض تهدیدهای بین‌المللی بوده است که عمدتاً با مهندسی غرب، ولی در کشورهای حوزه نفوذ روسیه انجام شده است. یکی از نقطه‌هایی که می‌تواند برای رژیم صهیونیستی کارت بازی در مقابل روسیه محسوب شود تقویت امکان تهدیدهای خارجی علیه روسیه است. در سال‌های اخیر روسیه در دو موضوع گرجستان و اوکراین در معرض تهدیدهای امنیت ملی خود قرار گرفت که تقریباً در هر دو تهدید رژیم صهیونیستی به دنبال شکل دادن به اهرم‌های خود بوده است. در این بحران‌ها، به‌دلیل ماهیت نظامی، موضوعات شکل گرفته و به‌دلیل اهمیت این جنس تهدیدها، رژیم صهیونیستی همواره از انتقال تسلیحات با فناوری‌های سطح بالای نظامی که مزیت نظامی روسیه در این بحران‌ها را کاهش دهد به‌عنوان ابزار استفاده کرده است. در این خصوص، رژیم صهیونیستی ابزارهای سیاسی یا اقتصادی برای ایجاد فرصت‌های چانه‌زنی با روسیه را چندان در دستور کار نداشته است؛ زیرا اهداف کلی سیاسی و اقتصادی رژیم صهیونیستی در تضعیف روسیه را در سطحی بسیار گسترده‌تر و با ابزارهای بسیار نیرومندتر غرب و به‌خصوص آمریکا در دستور کار قرار داده‌اند؛ اما انتقال تسلیحات نظامی کارت سریع و تأثیرگذاری بوده که رژیم توان به‌کارگیری آن را داشته است. موضوع انتقال پهپادهای نظامی به اوکراین یکی از این فرصت‌سازی‌های رژیم صهیونیستی در تأثیرگذاری بر روسیه است. تحریم‌های اقتصادی و قطع‌نامه‌های ضد روسی در حمایت از تمامیت ارضی اوکراین غالباً موضوع فرصت‌سازی رژیم صهیونیستی قرار نگرفته است؛ بلکه رژیم صهیونیستی با اتخاذ موضع بی‌طرف^۱ (غیبت در جلسه صدور قطع‌نامه) نسبت به قطع‌نامه‌های ذکر شده، مدیریت این نوع فشارها بر روسیه

۱. این بی‌طرفی یک‌طرفه نبوده و در هجوم اسرائیل به غزه نیز روس‌ها بی‌طرفی خود را در سال ۲۰۱۴ حفظ کردند (Reback, 2015).

را به عهده آمریکا گذارده است.^۱ ولی در انتقال تسلیحات نظامی که دولت غرب‌گرای اوکراین را در برابر تجهیزات نظامی روسی توانمند کند فعال بوده است و تلاش کرده تا با استفاده از این اهرم، از انتقال سامانه اس-۳۰۰ به ایران جلوگیری کند.

در نهایت، با توجه به متغیرهای هم‌سو و وحدت‌بخش در روابط روسیه و رژیم صهیونیستی از یک طرف و متغیرهای غیرهم‌سو و واگرایانه از طرف دیگر، می‌توان بیان کرد که روابط اقتصادی، نظامی و مهاجران روس تبار در رژیم صهیونیستی به‌عنوان عوامل وحدت‌بخش در رابطه روسیه و رژیم صهیونیستی عمل می‌کند؛ اما در سطح سیاسی که اصلی‌ترین متغیر رابطه بین دو کشور محسوب می‌شود، باید گفت آن‌ها به دو چارچوب متفاوت از بلوک‌بندی سیاسی جهانی تعلق دارند که این مسئله تنها مزیت محور مقاومت در منطقه خاورمیانه است؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که رژیم صهیونیستی در تلاش است تا با استفاده از ایجاد فرصت‌های چانه‌زنی برای خود، از طریق کمک نظامی به کشورهای متخاصم با روسیه، اثرات منفی حضور روسیه در محیط پیرامونی خود را کاهش بدهد.

منابع

الف) فارسی

- ایرنا. (۱۳۹۳). «سوءاستفاده صهیونیست‌ها از بحران اوکراین برای انتقال یهودیان این کشور به سرزمین‌های اشغالی». قابل دسترسی در: <https://ima.ir/xj8cKn>
- بمان اقبالی زارچ، علی. (۱۳۹۵). «استراتژی روسیه در عرصه بین‌المللی چیست؟» *دیپلماسی ایرانی*، قابل دسترسی در: <http://irdiplomacy.ir/fa/news/1962677>
- خبرگزاری مشرق. (۱۳۹۳) «طرح رژیم اسرائیل برای سرنگونی گام به گام پوتین / حزب «یهودی‌ستیز» اوکراینی چگونه با صهیونیست‌ها متحد شد؟»
- رئوتوف، الکساندر. (۱۳۸۹). «تردید و تمایل‌ها در روابط روسیه و اسرائیل». ترجمه ایراس به نقل از کامرسنت، قابل دسترسی در: <http://www.bashgah.net/fa/content/show/91408>
- سعیدی‌راد، آرش؛ حلال‌خور، مهرداد. (۱۴۰۰). «ایران - اوکراین در دوران بحران و تأثیر آن بر روابط با روسیه». *سیاست و روابط بین‌الملل*، ۵(۱۰)، ۷۵-۹۸.

۱. آموس گیلعداد، رئیس بخش امنیت سیاسی وزارت جنگ رژیم صهیونیستی آمریکا به شیوه خود در موضوع اوکراین وارد شده است، اما منافع ملی و امنیتی ما نباید مانند منافع کشور دیگری تعریف شود.

- عطار، سعید؛ سعیدی‌راد، آرش. (۱۳۹۷). «آینده سوریه و فرصت‌ها و چالش‌های آن برای جمهوری اسلامی ایران». *مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی*، ۸(۲۸)، ۱۴۷-۱۶۵.
- کولایی، الهه. (۱۳۸۱). «توسعه روابط فدراسیون روسیه و اسرائیل (با تأکید بر جمهوری اسلامی ایران)». *سیاست*، ۵۷ (پیاپی ۵۰۸)، ۱۱-۵۶.

References

- Attar, S. & Saeedi rad, A. (2018). "Syria's Future and its Opportunities and Challenges for the Islamic Republic of Iran". *Strategic Studies of Public Policy*, 8(28), 147-165. [In Persian].
- Bailey, M. (2014). *A Strategic Alliance: An Exploration of Israeli-Russian Relations*. Independent Study Project (ISP) Collection.
- Balanche, F.; Borshchevskaya, A.; Table, A. J. & White, J. (2015). "Russia's Military Escalation in Syria". Available at: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/russias-military-escalation-in-syria>
- Beman iqbal zarch, A. (2015). "What is Russia's Strategy in the International Arena?" *Iranian Diplomacy*, Available at: <http://irdiplomacy.ir/fa/news/1962677>. [In Persian].
- Chossudovsky, M. (2022). "Ukraine: Israeli Special Forces Unit under Neo-Nazi Command Involved in Maidan Riots?" *Global Research*, March 03, 2014, Available at: <http://www.globalresearch.ca/ukraine-israeli-special-forces-unit-under-neo-nazi-command-involved-in-maidan-riots/5371725>
- Cohen, G. (2014). "Sources amid Uncertainty of U.S. EU Sales". Available at: <http://www.haaretz.com/israel-news/.premium-1.612278>
- Cohen, J. (2014). "Why Jews and Ukrainians Have Become Unlikely Allies". Available at: <http://foreignpolicy.com/2014/05/07/why-jews-and-ukrainians-have-become-unlikely-allies/>
- Delanoë, I. (2014). "After the Crimean Crisis: towards a Greater Russian Maritime Power in the Black Sea". *Southeast European and Black Sea Studies*, 14(3), 367-382.
- Eglash, R. (2016). "Israel and Russia: BFFs? Netanyahu's budding 'bromance' with Putin". *Washington Post*, 8 June.
- Embassy of Ukraine in the State of Israel. (2019). "History of Ukrainian - Israeli Relations". Available at: <http://israel.mfa.gov.ua/en/ukraine-il/diplomacy>
- Encyclopaedia Judaica*. (2006). Second Edition, Chief Editor: Fred Skolnik, Executive Editor: Michael Berenbaum, Thomson Gale/Macmillan, Keter Publishing House.
- Freedman, R. (1995). "Israeli-Russia Relations since the Collapse of the Soviet Union". *Middle East Journal*, 49(2), 233-347.
- Glover, P. (2013). "Russia's new Middle Eastern Energy Game". Available at: http://www.thecommentator.com/article/3048/russia_s_new_middle_east_energy_game
- Gordon, D. (2015). "Putin's Involvement in Syria And How Obama Can Leverage It". Available at: <https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/2015-09-30/headstrong>
- Gorokhov, N. (2015). "Ukrainian Weapons - What Local Factories are producing for the Arm?" Available at: <http://euromaidanpress.com/2015/05/26/ukrainian-weapons-what-local-factories-are-producing-for-the-arm/>
- Groznyi, I. (2016). "Where do Ukrainian Arms Shoot?" Available at: https://uisgda.com/en/de_strlya_ukranska_zbroya.html

- Hilsman, P. (2015). "Drone Deals Heighten Military Ties between Israel and Russia". Available at: <http://www.middleeasteye.net/news/analysis-drone-deals-highlight-military-ties-between-israel-and-russia-24061368>
- Interfax-Ukraine. (2013). "Ukraine World's 4th Largest Arms Exporter in 2012". Available at: <http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine/ukraine-worlds-4th-largest-arms-exporter-in-2012-according-to-sipri-321878.html?flavour=full>
- IRNA. (2013). "The Zionists' abuse of the Crisis in Ukraine to Transfer the Jews of this Country to the Occupied Territories". Available at: <http://www7.irna.ir/fa/News/81436449/> [In Persian].
- Israelnationalnews.com. (2022). "Report: Israel Cans Ukraine Arms Shipment to Placate Russia". Available at: <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/185146>
- Jewish Virtual Library. (2016). "Russia." Available at: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/vjw/russia.html>
- Jewish Virtual Library. (2016). "Ukraine." Available at: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/vjw/ukraine.html>
- Koulayi, E. (2001). "Development of Relations between the Russian Federation and the Soviet Union with an Emphasis on the Islamic Republic of Iran". *Politics*, 57, 11-56. [In Persian]
- Krushelnycky, A. (2015). "Ukrainian Forces Recover Downed Russian Drone", Available at: <https://theintercept.com/2015/02/17/russian-drone-shot-ukraine>
- Leibler, I. (2015). "Candidly Speaking: Israel and Putin's Russia - A Tenuous Relationship". Available at: <http://www.jpost.com/Opinion/Candidly-speaking-Israel-and-Putins-Russia-A-tenuous-relationship-431747>
- Magen, Z. (2014). "Between Crises: If and When Russia Fights ISIS". *INSS Insight*, 628, November 11.
- Magen, Z.; Sharvit Baruch, P. & Bagno-Moldavsky, O. (2014). "The Annexation of Crimea: International Ramifications". *INSS Insight*, 532, March 24.
- Maltz, J. (2015). "50% Jump in Immigration from Ukraine over Past Jewish Year". Available at: <http://www.haaretz.com/israel-news/1.675448>
- Mashreq News Agency. (2013). "How did the Israeli Regime's Plan to Overthrow Putin Step by Step / Ukraine's Anti-Semitic Party Unite with the Zionists?". [In Persian].
- Petraeus, D. (2015). "Testifying before the Senate Armed Service Committee". Suggested that the U.S. Establish Safe Zones for Sunnis in Syria.
- Pfeffer, A. (2015). "Israel's Hushed Military Ties with Russia Now Paying Off". Available at: <http://www.haaretz.com/israel-news/.premium-1.679528>
- Reback G. (2015). "Should Israel Abandon Neutrality on Ukraine?" Available at: <http://www.inss.org.il>
- Saeedi rad, A. & Halalkhor, M. (2021). "Iran-Ukraine in Times of Crisis and its Impact on Relations with Russia". *Politics and International Relations*, 5(10), 75-98. [In Persian].
- Sharkov, D. (2016). "Why Is Israel's Benjamin Netanyahu Warming to Russia's Vladimir Putin?" Available at: <http://europe.newsweek.com/why-israels-netanyahu-warming-putin-467569?rm=eu>
- Sputniknews.com. (2015). "Israel May Send Arms to Ukraine if Russia Delivers S-300 to Iran-Reports". Available at: <https://sputniknews.com/military/20150414/1020900536.html>
- Williams, D. (2022). "Ukrainian Jewish Head Raps Israel Reticence on Crimea Crisis". Available at: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-israel-idUSBREA2B14Y20140312>

- Yadlin, A. (2016). "Russia in Syria and the implications for Israel, Strategic Assessment". *INSS*, 19(2), 9-26.
- Yael, F. (2010). "Israel Signs \$400 Million Deal to Sell Spy Drones to Russia". Available at: <https://www.haaretz.com/2010-10-14/ty-article/israel-signs-400-million-deal-to-sell-spy-drones-to-russia/0000017f-dbe8-db5a-a57f-dbea5c4b0000>
- Zakem, V. & Saunders, P. J. (2016). "How Russia Views Its 'Compatriots' in the Near". Available at: <http://nationalinterest.org/feature/how-russia-views-its-compatriots-the-near-abroad-15516>
<https://tradingeconomics.com>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی